

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора,
професора кафедри інформаційних систем і програмування
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Макаренко Лесі Леонідівни

на дисертацію ЛНН ІТУН «*Формування міжкультурної комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва*», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань А Освіта А1 Освітні науки (ОНП «Освітні, педагогічні науки»)

Актуальність теми дисертаційного дослідження є незаперечною та своєчасною, оскільки сучасний етап розвитку світової системи вищої освіти характеризується інтенсивними інтеграційними процесами, динамічною інтернаціоналізацією та потребою у розбудові конструктивного діалогу культур. У часи глобальних соціокультурних трансформацій та взаємопроникнення різних цивілізаційних просторів суттєво переосмислюються стратегічні орієнтири професійної підготовки педагогічних кадрів. У цьому контексті професійне становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва набуває принципово нового, поліфонічного звучання: сучасний педагог має виходити за межі вузькопрофесійного виміру та ставати не лише репродуктивним транслятором теоретичних музичних знань чи виконавських навичок, але й активним провідником міжкультурних цінностей, фасилітатором толерантності та медіатором кроскультурної взаємодії.

Дисертація Лінн Ітун концептуально звертається до фундаментальної та складної науково-педагогічної проблеми — формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх фахівців засобами музики як універсальної, імпліцитної мови людства. Дослідниця цілком справедливо й методологічно точно наголошує на тому, що музичне мистецтво володіє потужним, унікальним за своєю природою потенціалом для подолання ментальних, етнічних та лінгвістичних бар'єрів у спілкуванні, оскільки художньо-естетичні образи здатні транслювати глибинні людські смисли без посередництва вербальних знаків.

Затребуваність наукового пошуку авторки підсилюється нагальною потребою сучасної вищої школи подолати низку гострих суперечностей, що виникають у реальній практиці.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів, сформульованих у дисертації. У наукові праці Лінн Ітун коректно визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, які логічно узгоджуються з обраною темою та відображають її складність і багатовимірність. Науковий апарат дослідження є цілісним, а структура роботи відповідає логіці науково-педагогічного пошуку. Дисертантка послідовно здійснює перехід від аналізу

теоретичних засад проблеми до обґрунтування організаційно-педагогічних умов, моделювання процесу формування міжкультурної взаємодії та експериментальної перевірки ефективності запропонованих підходів.

На різних етапах роботи використано комплекс методів дослідження, зокрема теоретичних, емпіричних і статистичних, методологічно та дидактично обґрунтований добір яких забезпечив вірогідність і наукову коректність отриманих результатів. Важливим є те, що авторка не обмежується суто описовим аналізом: матеріал подано з критичним осмисленням наявних наукових позицій, зіставленням підходів і уточненням понять.

Окремо слід відзначити ґрунтовність опрацювання понятійно-категоріального апарату. Дисертантка демонструє вміння працювати з полісемією ключових понять, зокрема «міжкультурність», «полікультурність», «кроскультурність», виокремлюючи змістові ядра та релевантні до теми дослідження інтерпретації, що створює міцний теоретичний фундамент для подальших узагальнень і педагогічного моделювання.

Обґрунтованість висновків забезпечено також логічною побудовою експериментальної частини дослідження, наявністю діагностичного інструментарію, зіставленням результатів до і після впровадження розробленого підходу, а також статистичною перевіркою отриманих даних, що дає можливість констатувати достатній рівень достовірності та переконливості наукових результатів.

Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження. Підтримуємо сформульовану у дисертації наукову новизну, яка полягає у зміщенні фокусу з суто лінгвістичного чи загальнопедагогічного розуміння комунікації на її художньо-естетичний та ціннісний виміри. Автором уперше науково обґрунтовано інтегративно-культурологічний підхід як методологічний базис формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що забезпечує органічну єдність фахової, комунікативної та соціокультурної підготовки здобувачів; виявлено та доведено домінуючий вплив глибокого опанування національної музичної культури (українського культурного коду) на здатність майбутніх учителів музичного мистецтва до ефективної крос-культурної взаємодії в сучасному полікультурному середовищі ЗВО; розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка відображає цілісний процес від мотиваційно-ціннісного до творчо-практичного етапу; визначено та експериментально перевірено комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективність реалізації запропонованої моделі в освітньому процесі вищої школи; удосконалено науково-методичний інструментарій діагностики (критерії, показники та

схарактеризовані рівні) оцінювання стану сформованості міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; зміст музично-педагогічної підготовки шляхом цілеспрямованої інтеграції мультикультурного компонента в освітній процес. Автор здійснила подальший розвиток методичних підходів гуманістичного спрямування, орієнтованих на фасилітацію міжкультурного діалогу засобами музичного мистецтва та теоретико-практичних засад оптимізації освітнього середовища ЗВО для розкриття творчого потенціалу та формування толерантності здобувачів освіти у процесі мистецько-педагогічної взаємодії.

Достовірність висновків підтверджується логікою побудови дослідження, комплексним використанням методів, наявністю експериментальної перевірки та статистичного обґрунтування отриманих даних. Наукові положення, представлені у роботі, узгоджуються з поставленою метою та завданнями і знаходять підтвердження у результатах експериментально-дослідної роботи.

Значення для науки і практики отриманих авторкою результатів. Заслугує на схвалення практичне значення дослідження, оскільки теоретичні положення та розроблений авторкою навчально-методичний інструментарій може бути адаптований та впроваджений в систему багаторівневої фахової підготовки здобувачів освіти закладів мистецько-педагогічного спрямування як України, так і Китаю.

У практичному вимірі положення дисертації можуть слугувати підґрунтям для оновлення змісту й удосконалення навчально-методичного забезпечення педагогічних дисциплін, створення наукового підґрунтя під час розроблення рекомендацій щодо формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, а також для ефективної організації їхньої самоосвітньої діяльності.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Детальне ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави стверджувати, що підхід здобувачки до наукової роботи вирізняється фундаментальністю та ґрунтовністю, у межах якої вдало інтегровані соціально-філософські, психолого-педагогічні та методичні аспекти проблеми. Дисертація структурована відповідно до логіки дослідження та охоплює основні етапи наукового пошуку: теоретичне обґрунтування, моделювання педагогічного процесу та експериментальну перевірку. Кожен розділ дослідження послідовно розкриває специфіку досліджуваної проблеми:

У першому розділі досліджується проблема міжкультурної взаємодії як складна педагогічна проблема; аналізуються змістові та сутнісні характеристики цього феномену в контексті мистецької підготовки; ґрунтовно

визначаються теоретичні основи та критерії готовності студентів до міжкультурної комунікації у майбутній професійній діяльності.

Другий розділ має практично-моделююче спрямування. У ньому представлено структурну модель формування міжкультурної компетентності; окрім того, визначено та науково обґрунтовано комплекс організаційно-педагогічних умов, необхідних для ефективної підготовки вчителя до роботи в полікультурному освітньому просторі закладів вищої освіти.

Третій розділ безпосередньо присвячений дослідній роботі. Він містить опис діагностики початкових рівнів міжкультурної компетентності здобувачів освіти; подається детальний кількісний та якісний аналіз результатів експериментальної роботи, що доводить ефективність запропонованої моделі.

Загалом мета дослідження досягнута, завдання реалізовані, результати мають наукову новизну й практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.
Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Лінь Їтунь, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження і побажання, що мають дискусійний характер і спрямовані на підсилення наукової аргументації та прикладної значущості роботи.

1. На нашу думку, більш глибокого обґрунтування потребують механізми взаємодії українського та китайського фольклору в межах визначеної педагогічної умови, зокрема критерії відбору відповідного музичного репертуару для здобувачів мистецької освіти.

2. У структурі міжкультурної комунікативної компетентності вчителів музичного мистецтва перетинаються вербальна комунікація та невербальна (власне музична), але, на наш погляд, варто було б чіткіше розмежувати чи, навпаки, представити алгоритм синергії цих двох видів комунікації під час музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва.

3. З огляду на сучасні реалії (зокрема, дистанційне та змішане навчання), доцільно було б приділити більше уваги інтеграції цифрових інструментів та мультимедіа технологій як засобу організації міжкультурної комунікації студентів у віртуальному мистецькому просторі.

Зазначені дискусійні питання та рекомендації жодним чином не нівелюють вагомому наукового значення й практичної цінності дисертації, а лише окреслюють можливі вектори для подальших теоретико-методологічних пошуків авторки.

Загальний висновок

Аналіз поданої роботи дає змогу стверджувати, що дисертація Лінь Їтун *Формування міжкультурної комунікативної компетентності у майбутніх учителів музичного мистецтва»* є кваліфікаційною науковою працею, логічно завершеною, самостійно виконаною і заслуговує на позитивну оцінку. Представлена робота відповідає вимогам «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової вченої ради закладу вищої освіти, наукової освіти про присудження доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. та «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженим наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 р., та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді щодо присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань А Освіта А1 Освітні науки (ОНП «Освітні, педагогічні науки»).

Рецензент –

доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри
інформаційних технологій та програмування
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

25 травня 2026 року

